

aiho na forum mezinárodní. Jednou z těchto otázek jest také problém národních a rasových minorit. Již dříve byl to problém mezinárodní, byl ale upraven mezinárodním právem jen v poměrně málo případech a spíše příležitostně. Zásadní rozdíl jest zejména v tom, že kdežto dříve byla ochrana minorit národnostních i náboženských provedena pod garancí velmocí, dnes stojí tyto minority pod ochranou Svazu Národů. Pro Československo jest otázka minoritní a její současná úprava mezinárodní otázkou aktuální par excellence. Proto dlužno vítati obsáhlou knihu Hajnovu, která přináší ke studiu toho problému značné množství látky. Obsahuje jednak samostatné studie J. Kallaba »Otázka ochrany menšin jako problém práva mezinárodního«, Chmelařovu »Národnostní minority v evropských státech« a Hajnovu »Snahy o další rozšíření ochrany menšin a požadavky v tom směru vyslovované«. První se obírá s jasností a důkladností u toho autora známou právní stránkou problému. Druhá je snůškou dat statistických a přehledem zákonodárství v jednotlivých státech. Tento přehled jest pro nesnadnou přístupnost pramenů zvláště vítati. Bylo by však velmi potřebno, aby byl připojen přehled i hospodářských poměrů členů menšiny, které často mohou býti směrodatné pro politickou situaci (na př. na Slovensku, v Elsasku a j.). Elsaská otázka byla pomínuta příliš stručně a ne zcela výstižně (na př. vyhlášky dějí se ve Štrasburku německy i francouzsky; tuším, že u samosprávných úřadů je jazyková otázka upravena liberálněji než u úřadů státních). Bylo úplně pomínuto Lucembursko, ač tamější poměry národnostní jsou velmi poučny. Hajnova stať přináší přehled snah o ochranu minoritní, vzešlých zejména z iniciativy soukromé, či jen polooficiální. Tak obšírně uvádí zejména snahy Společnosti pro Svaz Národů, Meziparlamentní Unie atd. Vedle toho kniha otiskuje část Rostingovy zprávy podané sekretariátu Svazu Národů, dále zprávy a protokoly o jednání třetího shromáždění Svazu Národů. Tyto však by bylo bývalo tuším vhodnější zaraditi zkráceně v čelo druhého oddílu »Dokumenty«. Tento oddíl knihy obsahuje veliké množství materiálu, zejména mezinárodní smlouvy o menšinách a jiné diplomatické dokumenty, pak československé zákony ústavní, vztahující se k minoritní otázce. Tato snůžka činí z knihy velmi vítanou příručku pro každého kdo hledá rychlé a přesné poučení. Jest však nevhodné, že neuvádí odkud citovaný text přejímá, což může vaditi zejména při textech přeložených z cizího jazyka. Dlužno upozorniti na menší nedopatření. Tak na př. na str. 260 citovaný text jest částí Úst. List. samé, ne uvozacího zákona.

Celkem dlužno říci: kniha jest záslužným dílem, vítaným celé politické i právnické veřejnosti.

—a.

Vědecká ročenka právnické fakulty Masarykovy university v Brně. II. (1923) v Brně 1923 (Barvič a Novotný). Druhý svazek této kolektivní vědecké »representace« brněnské právnické fakulty jest význačný tím, že zde vedle příspěvků členů profesorského sboru jest uveřejněn článek z řad posluchačstva. Je to práce kol. K. Koukala ze semináře církevního práva. To jest skutečnost jistě charakteristická a pro posluchačstvo povzbudivá. — Profesor Vacek pokračuje jako děkan ve studijním roce 1922—1923 v dějinách fakulty.

Prof. Dr. Karel **Engliš** uveřejnil článek »Obyvatelstvo«, který jest ukázkou (hlava V. odst. C) z chystaného díla o národním hospodářství. Na několik málo stránkách nastiňuje svým zhuštěným a jádrným slohem celý soubor problému populační politiky. Pojednává o dosavadních směrech populační teorie a politiky: před Malthusem, o obratu způsobeném učením Malthusovým a o sporu o ně; k němu zaujímá autor stanovisko svými definicemi absolutního a relativního přelidnění. Absolutní přelidnění jest mu nepoměr mezi počtem obyvatelstva a technickou možností obživy vyráběti, kdežto relativním jest nepoměr mezi počtem obyvatelstva a hospodářsko-právní možností obživy. Absolutního přelidnění v přítomnosti není. Otázka leží tedy jen ve společenském zřízení — Dále pojednává autor o stanovisku populační politiky nové doby, která věnuje více péče kvalitě populačního tělesa než

kvantitě jeho a tím ústí do politiky sociální. Stať končí krátkým odstavcem o populační statistice.

Prof. Dr. Frant. **Weyr** vrací se v článku **»Úprava právního postavení politických stran«** k svojí již dříve opětovně obhajované myšlence o nutnosti právní úpravy politických stran. Ta plyne autoru z jeho přímočarého a důsledného chápání poměrného zastoupení. Popírá vůbec, že by dnešní odevzdávání hlasů pro určité kandidátky bylo volbou v technickém slova smyslu a navrhuje, aby oba úkony spojené dnes v jednom volebním aktu: volba stran a volba kandidátů této strany, byly odděleny tak, aby každý volič nejprve se přihlásil k určité straně a to buď dal jí svůj hlas jen za účelem volby nebo se stal jejím organizovaným příslušníkem. Tito poslední měli by právo účastnit se voleb uvnitř strany, jimiž by strana posílala za sebe na ni připadající počet poslanců. Zákon, jenž by upravoval právní postavení politických stran, obsahoval by hlavně ustanovení o tvorbě orgánů strany a jejich kompetenci a dále ustanovení o inkompatibilitě mezi členstvím výkonného výboru strany a poslanectvím za stranu. Jen tak možno odstraniti výtoku samozvané oligarchie, kterou reprezentují předáci dnešních stran, jichž organizační normy po právu neexistují nejsouce známy našemu právnímu řádu.

—n—

Prof. Dr. Jar **Kallab** v úvaze **»Pohnutky nízké a nečestné«** ujasňuje přesvědčivým způsobem stejnojmenný problem, jenž souvisí těsně s kriminálně politickou snahou, vypovídající mnoho o pokroku a směrnicích vývoje trestního práva. Vedle objektivních a subjektivních integrujících znaků trestného činu (příčetnosti a zavinění) lze užiti ještě jiných duševních stavů pachatelových jako regulativů potřebnosti různých druhů trestní reakce státní. Po rozboru pojmů charakteru, smýšlení, pohnutky (kterou lze chápati jednak jako »psychickou příčinu skutku«, jednak jako »smýšlení, jež umožňuje, aby pohnutky určitého druhu vyústily v čin«), s nimiž zákonodárcové za uvedeným účelem operují, rozhoduje se pro pojem smýšlení, jenž jako »sympton charakteru« prakticky nejlépe uspokojuje. Účelnou cestou, kterou soudce dochází k podřaděným pojmům, charakterisujícím stránku duševního života pachatelova, jest hodnocení těchto psychických zjevů podle norem objektivních (t. j. takových, »jež si můžeme mysliti jako chtění subjektu, jenž by nepodléhal lidským slabostem a špatnostem, jenž by při svém chtění se řídil jen tím, co v lidství jest trvalého na efemerních životech jednotlivých lidí nezávislého«) které jsou mlčky trestním právem delegovány — právě jako při zásadě volného oceňování průvodů soubor norem logiky — při čemž »soudce má trestní čin i vinu zkoumati v jejich souvislosti s ostatním životem pachatelovým a teprve podle souborného tohoto obrazu si utvořiti úsudek, zda pachatel jednal v souhlase s objektivní normou nějakou, neb zda se proti ní prohřešil«. Zhuštěné závěry autorovy nevysvětlují jen podstaty příslušných ustanovení platného práva, nýbrž dávají též zákonodárci pro budoucnost teoreticky odůvodněnou direktivu. D.

Prof. Dr. Josef **Vacek** ve svém pojednání **»O zasnoubení v církevním právu římsko-katolickém«**, úryvku to z chystané obšírnější práce, podává jasným a přehledným způsobem historický vývoj a význam instituce zasnoubení dodávaje k tomu kritické poznámky. Prof. Vacek úvodem objasňuje sociologický podklad této instituce v dobách sociálně drným slohem celý soubor problému populační politiky. Pojednává sociologické podstaty instituce zasnoubení v dobách útvarů státních; tu jednou pokládá se zasnoubení za skutečný poměr právní, podruhé zase vzhledem k sociální důležitosti instituce manželství upírá se zasnoubení vůbec právní závaznost. Následné systémy právní národů, ve kterých se začalo šířiti křesťanství, zaujímají odmítavé stanovisko k otázce závaznosti smlouvy zasnubní a tak také původní křesťanství o závaznosti zasnoubení nevyslovuje svůj názor. Až právoznalectví církve řím.-kat. po styku s národy germánskými a slovanskými stanoví právní závaznost zasnoubení, propůjčuje proti zasnoubenému, který nedostal závazku, žalobu a uvaluje naň překážku manželství vylučující. Kanonistická doktrína, Tridentinum a decretum **»Ne temere«** způsobily poklesnutí právního